

नियोजन विभाग

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २७ जून २०१३

सारांश

सांख्यिकी : राज्यातील निरनिराळ्या शासकीय विभागांच्या/संस्थांच्या सांख्यिकीय कामकाजात समन्वय साधणे, राज्यातील सर्व सांख्यिकीय बाबींसाठी आणि भारत सरकारच्या सांख्यिकी व कार्यक्रम अंमलबजावणी मंत्रालयाशी विविध मुद्द्यांवर सुसंवाद साधण्यासाठी महाराष्ट्र शासनाच्या अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयास “ प्रमुख संस्था ” (नोडल एजन्सी) म्हणून अधिसूचित करणे.

अधिसूचना-निर्गमित

वाचा. —(१) नियोजन विभाग शा.नि. क्र. झेडबीबी-५८८८/९४/आस्था-६, दिनांक ७ एप्रिल १९८९.

(२) सचिव, सांख्यिकी व कार्यक्रम अंमलबजावणी मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचे अ. शा. पत्र क्र. I-२०१४७/२-२/२००७-एसएसडी-II, दिनांक ११ एप्रिल २००८.

(३) सचिव, सांख्यिकी व कार्यक्रम अंमलबजावणी मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचे अ. शा. पत्र क्र. M-१२०१४/१/२००९-सीएडी, दिनांक २६ फेब्रुवारी २००९.

(४) अर्थ व सांख्यिकी संचालक, यांचे पत्र क्र. डीईएस/अप/२००९, दिनांक २३ एप्रिल २००९.

क्रमांक असांस. २००९/प्र.क्र. १७/०९/का-१४१७. —राज्यातील निरनिराळ्या शासकीय विभागांतील सर्व सांख्यिकीय बाबींविषयी समन्वय साधण्यासाठी महाराष्ट्र शासनाच्या अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयास “ प्रमुख संस्था ” (नोडल एजन्सी) म्हणून वरील संदर्भ क्रमांक १ येथील शासन निर्णयान्वये घोषित करण्यात आले आहे.

२. अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय आणि शासनाचे जे विभाग सांख्यिकीय आकडेवारी गोळा करण्यामध्ये गुंतले आहेत, अशा विभागांमधील सांख्यिकी प्रणालीमध्ये आवश्यक त्या सुधारणा करण्यासाठी सांख्यिकी व कार्यक्रम अंमलबजावणी मंत्रालय, भारत सरकार यांनी भारत सांख्यिकीय व्यूहरचना आराखडा (ISSP) ही केंद्र पुरस्कृत योजना प्रस्तावित करण्यात येत असल्याचे वरील संदर्भ क्र. २ येथील पत्रान्वये कळविले आहे.

३. वरील संदर्भ क्रमांक ३ येथील पत्रान्वये भारत सरकारने देशातील सांख्यिकीय प्रणालीत सुधारणा करण्यासाठी आणि सांख्यिकीय प्रणालीला कार्यात्मक स्वायत्तता देण्यासाठी जून, २००५ मध्ये राष्ट्रीय सांख्यिकीय आयोगाची (NSC) स्थापना केली होती, असे कळविले आहे. तसेच, निरनिराळ्या धोरणात्मक क्षेत्रांच्या वस्तुनिष्ठ नियोजनासाठी आवश्यक असणारी माहिती तयार करणे, राज्याच्या वेगवेगळ्या शासकीय विभागांकडील माहितीच्या गुणवत्तेमध्ये सुधारणा करण्याच्या हेतूने आणि राज्याच्या निरनिराळ्या शासकीय विभागांच्या सांख्यिकीय कामकाजात समन्वय साधण्यासाठी अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयास “ प्रमुख संस्था ” (नोडल एजन्सी) म्हणून घोषित करण्याबाबत राष्ट्रीय सांख्यिकीय आयोगाने देखील सर्व राज्य सरकारांना लिहित असल्याचेही नमूद केले आहे.

४. वरील संदर्भ क्रमांक ४ येथील पत्रान्वये संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई यांनी राज्यातील सर्व सांख्यिकीय बाबींसाठी आणि सांख्यिकी व कार्यक्रम अंमलबजावणी मंत्रालय, भारत सरकार यांच्याशी विविध मुद्द्यांवर सुसंवाद साधण्यासाठी अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयास “ प्रमुख संस्था ” (नोडल एजन्सी) म्हणून घोषित करण्याबाबत शासनास प्रस्ताव सादर केला आहे.

५. सदर प्रस्तावातील बाबी काळजीपूर्वक तपासून पुढील अधिसूचना महाराष्ट्र शासनाच्या राजपत्रामध्ये प्रसिद्ध करण्यात येत आहे.

अधिसूचना

राज्यातील सर्व सांख्यिकीय बाबींशी संबंधित तांत्रिक समन्वयासाठी आणि कार्यक्षम सांख्यिकीय प्रणालीच्या विकासासाठी अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयास “ प्रमुख संस्था ” (नोडल एजन्सी) म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. “ प्रमुख संस्था ” (नोडल एजन्सी) या नात्याने अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय ढोबळ मनाने खालील कार्यासाठी जबाबदार राहील :-

(१) राज्यातील निरनिराळ्या शासकीय विभागांच्या/संस्थांच्या सांख्यिकीय कामकाजात समन्वय साधणे. मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली दर तीन महिन्यातून एकदा सर्व विभागांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव यांची बैठक घेणे. सदर बैठकीस अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव (नियोजन) हे उपाध्यक्ष असतील तर संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय हे सदस्य-सचिव म्हणून काम पाहतील.

(२) निरनिराळ्या धोरणात्मक क्षेत्रांविषयी आवश्यक असणारी माहिती तयार करणे, जतन करणे आणि राज्याच्या वेगवेगळ्या शासकीय विभागांकडील माहिती सारणीचा दर्जा, व्याप्ती, नियमितता व विश्वासार्हता यात सुधारणा होण्याच्या दृष्टीने करावयाच्या उपाययोजनेबद्दल सूचना करणे आणि आवश्यक ती मदत उपलब्ध करून देणे.

(३) माहिती गोळा करणे/संकलीत करणे यात होणारी द्विरुक्ती टाळण्यासाठी आवश्यक त्या उपाययोजना अंमलात आणणे.

(४) राज्यातील विविध शासकीय विभाग आणि अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय या दोन्ही संस्थांमार्फत गोळा करण्यात येणारी माहिती, माहितीचे वर्गीकरण, प्रक्रिया व माहिती प्रसारित करणे यासाठी मान्य केलेले प्रमाण स्वीकारणे.

(५) विविध क्षेत्रांतील उपलब्ध नसलेली/निवमित्तपणे प्राप्त न होणारी माहिती प्राप्त होण्याच्या दृष्टीने तसेच माहितीची व्याप्ती सुधारण्यासाठी सुयोग्य उपाययोजना सुचविणे.

(६) राज्यातील शासकीय विभाग/संस्थांना माहिती गोळा करण्यासाठी आवश्यक ती नमुना निवड पद्धती व माहिती गोळा करण्याची पद्धत विकसित करून देणे/विकसित करण्याच्या दृष्टीने मार्गदर्शन करणे.

(७) विविध शासकीय विभागांमार्फत हाती घेण्यात येणाऱ्या सांख्यिकीय प्रकल्पांची उद्देशानुसार व सांख्यिकीय निकषानुसार छाननी करणे.

(८) विविध शासकीय विभाग/संस्थांनी तयार केलेली सांख्यिकीय माहिती, प्रकाशित/प्रसारित करण्यापूर्वी सदर माहितीचे परिक्षण करणे तसेच गोळा केलेल्या माहितीची व्याप्ती व गुणवत्ता सुधारण्याच्या दृष्टीने सुयोग्य उपाययोजना सुचविणे.

(९) राज्याच्या विविध शासकीय विभागांच्या माहितीचे एकाच ठिकाणी एकत्रिकरण करण्याच्या दृष्टीने राज्य माहिती संचयिका (SDB) विकसित करणे.

(१०) शासनाचे विविध विभाग, संशोधक, स्वयंसेवी संस्था व सामान्य जनता यांना सांख्यिकीय माहिती सहजपणे उपलब्ध होण्यासाठी आवश्यक ती कार्यप्रणाली विकसित करून कार्यान्वित करणे.

(११) भौगोलिक माहिती प्रणाली (GIS) या तंत्रज्ञानाचा वापर करून उपलब्ध सांख्यिकीय माहितीचा दर्जा सुधारणे.

(१२) राज्य विभागीय स्तरावरील विविध शासकीय विभागांतील सांख्यिकीय अधिकारी/कर्मचारी यांना आवश्यक असलेल्या प्रशिक्षणाच्या गरजांचा शोध घेऊन प्रशिक्षण आयोजित करणे.

(१३) विविध सांख्यिकी कक्षांच्या कामांचा आढावा घेण्यासाठी सदर कक्षांना वेळोवेळी भेटी देऊन आढाव्यावर आधारित अहवाल शासनास सादर करणे.

(१४) सांख्यिकी योजनांचा कार्यान्वयनांमधील तांत्रिक अडचणींची सोडवणूक करण्यासाठी सांख्यिकी कक्ष प्रमुखांच्या नियतकालिक बैठका आयोजित करणे.

भारत सांख्यिकीय सक्षमीकरण प्रकल्पासंदर्भात सांख्यिकी व कार्यक्रम अंमलबजावणी मंत्रालय, भारत सरकार यांचेशी विविध मुद्द्यांवर सुसंवाद साधण्यासाठी सुद्धा अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयास प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

सदर शासन अधिसूचना महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आली असून याचा संकेतांक २०१३०४०६१६३२३४७२१६ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षात्कृत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

जयन्त कुमार बाँठिया,

शासनाचे मुख्य सचिव.

PLANNING DEPARTMENT

Mantralaya, Mumbai 400 032, dated 27th June 2013

Abstract

STATISTICS - Co-ordination of Statistical activities of various Government Departments/Organisations in the State - Declaration of Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra as 'Nodal Agency' for all the statistical matters in the State and **Point of Interaction (POI) with the Ministry of Statistics and Programme Implementation, Government of India.**

Notification - Issued.

- Read.*—(1) Planning Department G.R.No.ZBB-5888/94/Est-6, dated 7-4-1989.
(2) Secretary, GOI, Ministry of Statistics & Programme Implementation, New Delhi, D.O.Lr.No.I-20147/2-2/2007-SSD-II, dated 11-04-2008.
(3) Secretary, GOI, Ministry of Statistics & Programme Implementation, New Delhi, D.O.Lr.No.M-12014/1/2009-CAD, dated 26-02-2009.
(4) From Director, DES, Mumbai Lr.No.DES/AP/2009, dated 23-04-2009.

No. DES-2009/Cr.No.17/09/Desk-1417.—In the Government Resolution first read above, the Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra was declared as "Nodal Agency" for co-ordination of all statistical activities in various Government Departments in the State.

2. In the reference second read above, it was informed that the Ministry of Statistics and Programme Implementation (MOSPI), Government of India has proposed to launch the India Statistical Strengthening Project (ISSP) as a Centrally Sponsored Scheme for carrying out necessary reforms to strengthen the State Statistical System including the Directorate of Economics and Statistics and the line departments which are involved in statistical data collection.

3. In the reference third read above, it was informed that the National Statistical Commission (NSC) was set up by the Government of India in June, 2005 with a view to evolve strategies for improving the statistical system in the country and to provide functional autonomy to the statistical system. It was also informed that the National Statistical Commission has been writing to the States to declare the State Directorates of Economics and Statistics (DES) as the "Nodal Agency" for all the statistical matters in the State, including *inter-alia* co-ordination of statistical activities of various line departments with the objective to generate and improve the quality of data required in different policy areas for objective planning and policy formulation in the States.

4. In the reference fourth read above, the Director, Directorate of Economics and Statistics, Mumbai has submitted proposals to Government for declaring the Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, as the "Nodal Agency" for all the statistical matters in the State and Point of Interaction (POI) with the Ministry of Statistics and Programme Implementation (MOSPI) and requested for the issue of necessary orders.

5. Government, after careful examination of the matter, issues the following notification. The notification will be published in the *Maharashtra Government Gazette*.

NOTIFICATION

It has been decided to declare the Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, as the "Nodal Agency" for developing an efficient statistical system and ensuring technical co-ordination in all the matters relating to statistical activities in the State. As the "Nodal Agency", the Directorate would be broadly responsible for the following functions:—

- (1) Co-ordination of Statistical activities of various line Departments/Organisations of the State. A meeting of Additional Chief Secretaries/Principal Secretaries/Secretaries of all departments will be held under the chairmanship of Chief Secretary once in three months. Additional Chief Secretary/ Principal Secretary (Planning) will be Vice-Chairman and Director, Directorate of Economics and Statistics will act as member secretary for this meeting.

(2) Maintenance/Generation of data required in different policy sectors and suggesting measures to improve the quality, coverage, regularity and reliability of data series in the State.

(3) Taking measures to avoid duplication in collection and compilation of data.

(4) Adoption of accepted standards in collection, classification, processing and dissemination of data both within DES and in the line Departments/Organisations of the State.

(5) Identification of gaps in the availability of statistics in different sectors and suggesting suitable measures for improving the coverage.

(6) Developing/Advising sampling designs and methodologies for collection of data by various line Departments/Organisations of the State.

(7) Scrutinizing and examining all Statistical schemes pertaining to all other Departments/Organisations of the State in respect of objectives and statistical criterion.

(8) Auditing the statistics generated by line Departments/Organisations before it is released/disseminated and suggesting measures for improving the quality/coverage of data collected.

(9) To Establish the State Data Bank to gather the information of all the Government Departments at one place.

(10) To Develop a software for easily making available Statistical information (Data) to various Departments of State Government, Researchers, NGO and Public in general.

(11) Use of GIS technology for improving quality of available Statistical information.

(12) Identify the training needs and arrange to conduct training programmes to the Statistical Personnel's in other departments at State and Division levels.

(13) Time to time visits to various statistical cells for taking review of work of statistical cells and submission of report to Government based on such reviews.

(14) Convene regular meeting of the Heads of the Statistical cells for resolving the technical problems in the implementation of statistical schemes.

The Directorate of Economics and Statistics is also designated to be a Point of Interaction (POI) with the Ministry of Statistics and Programme Implementation (MOSPI) for the purpose of the India Statistical Strengthening Project.

This Government Notification of Maharashtra Government is available at the website www.maharashtra.gov.in Reference No. for this is 201304061632347216. This order has been signed digitally.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

JAYANT KUMAR BANTHIA,
Chief Secretary to Government.